
แนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์
ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
The Guidelines for Cooperation Development among
Faculty Members and Librarians to Library Use Promotion of
Sisaket Rajabhat University

ลำพึง บัวจันอัฐ¹

Lampeung Boujanaut

¹ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Academic Recourse Information Technology, Sisaket Rajabhat University

Received: March 3, 2022

Revised: May 13, 2022

Accepted: August 19, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธีแบ่งการวิจัยออกเป็น ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 155 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการ ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และใช้วิธีการสนทนากลุ่ม

กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 18 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ร่างแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก การศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการพบว่า 1) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ คณะควรมีผู้รับผิดชอบในการประเมินทรัพยากรสารสนเทศก่อนเพื่อให้ห้องสมุดดำเนินการจัดหาให้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์ ห้องสมุดควรแจ้งผลการใช้งบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้คณะทราบ คณะควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศระหว่างคณะกับห้องสมุด 2) ด้านบริการสารสนเทศ คณะจัดให้มีบุคลากรฝ่ายประสานงานระหว่างห้องสมุดคณะกับห้องสมุดกลาง ห้องสมุดควรจัดหาแนวทางในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศให้สามารถใช้งานนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรประชาสัมพันธ์ให้ทราบวิธีการใช้งานระบบ VPN เพื่อการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ห้องสมุดควรเพิ่มพื้นที่การให้บริการ Working space และ 3) ด้านส่งเสริมการใช้บริการ อาจารย์เชิญบรรณารักษ์หรือแนะนำให้นักศึกษามาขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ในการเขียนอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม หรือจัดอบรมการเขียนอ้างอิงให้กับนักศึกษา อาจารย์ออกแบบวิธีการสอนที่มีกิจกรรมให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการสอนการรู้สารสนเทศ และห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

คำสำคัญ : ความร่วมมือ, การส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด, ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ABSTRACT

The purposes of this research aim to study the current conditions, expectation conditions and The Guidelines for Cooperation Development among Faculty members and Librarians to promote Library using of Sisaket Rajabhat University. Mixed-method was applied in this research and classified into two phases. Phase I, to study the current conditions and expectation conditions through survey research. The research sample were one hundred fifty-five University teachers. The data collection by questionnaire. Phase II, to study the guidelines for the development of cooperation between teachers and librarians to promote library services. The data collected by interview from six University leaders and the data collected by focus group from eighteen specialists. The research instruments used for research was the draft of development guidelines between teachers and librarians to promote library services of Sisaket Rajabhat University. The data were analyzed by using content analysis methods.

The results of the study current conditions and expectation conditions of cooperative development guideline between teachers and librarians to promote library services. It was found that the current condition was intermediate, and the expectation was high. The cooperative development guideline between teachers and librarians to promote library services comprised 1) Information resources: responsible person should be set from faculty and collecting requirements from teachers while the relative budget should be notified from the library 2) Information services: the coordinator should be set from faculty while information

accessibility from outside should be provided from the library including manual for information retrieval of online database from VPN and preparing working space ,and 3) services improvement: reference writing and bibliography should be trained for students from librarians, class activities for information learning should be design by cooperative between teacher and the librarian and proactive public relations from the library.

Keywords: Cooperation, Library Use Promotion Library, University Library

บทนำ

สภาพการณ์ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้ส่งผลกระทบต่อห้องสมุดมหาวิทยาลัย จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้พฤติกรรมการใช้ห้องสมุดและการสืบค้นข้อมูลของนักศึกษา ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย อาจเนื่องจากผู้ใช้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลาจากอินเทอร์เน็ต จึงอาจขาดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญและประโยชน์ของห้องสมุด ซึ่งทำให้จำนวนผู้ใช้ห้องสมุด และปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดลดน้อยลงไม่คุ้มค่ากับเงินงบประมาณและการลงทุนของห้องสมุด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงดำเนินการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดขึ้น โดยหวังให้ปริมาณการเข้าใช้ห้องสมุดและทรัพยากรสารสนเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มปริมาณผู้ใช้ของห้องสมุดทั้งในส่วนของผู้ใช้ห้องสมุด ผู้คาดว่าจะใช้ห้องสมุด และผู้ไม่ใช่ห้องสมุดให้ได้เข้ามามีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด (ประภาวดี เชียงคง, 2552: 11)

นอกจากนี้แล้ว การส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดสำหรับนักศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้รู้สารสนเทศ ซึ่งหมายถึงความสามารถในการค้นหา ค้นคืน วิเคราะห์ และนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างถูกต้อง (Association of College and Research Libraries, 2010: Online) โดยการจะทำเช่นนั้นได้

นักศึกษาต้องมีความสามารถในการกำหนดความต้องการสารสนเทศ เข้าใจในวิธีการจัดระบบของห้องสมุด และรู้จักทรัพยากรที่ห้องสมุดมีไว้บริการ เช่น ทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ และเครื่องมือช่วยค้นออนไลน์ รู้เทคนิคการวิจัย รวมทั้งการมีทักษะในการประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (Reitz, 2004: 187) อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดยังเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และยังช่วยให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนของห้องสมุด เนื่องจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องมีการลงทุนอย่างมหาศาลเช่นเดียวกันกับองค์กรแสวงหาผลกำไรอื่น ๆ แต่ผลกำไรของห้องสมุดไม่ใช่ผลกำไรที่เป็นตัวเงิน หากแต่เป็นการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดหาอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์มากที่สุด งบประมาณส่วนใหญ่จึงถูกใช้เพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งแม้ว่าห้องสมุดจะจัดหาทรัพยากรสารสนเทศไว้อย่างดีเพียงใด ถ้าไม่มีผู้เข้ามาใช้บริการหรือมีผู้ใช้บริการน้อย การลงทุนนั้นก็สูญเปล่าทั้งทรัพยากรและงบประมาณ (ลำพึง บัวจันอัฐ, 2563: 2) ดังนั้นการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดจะช่วยสนับสนุนให้ผู้ใช้เข้ามาใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการของห้องสมุดที่ได้จัดหาอย่างคุ้มค่ากับการลงทุน

การส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดเป็นการดำเนินการสนับสนุนเพื่อวัตถุประสงค์ในการเพิ่มจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด และเพิ่มปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการของห้องสมุด เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้ใช้บริการรู้จักสารสนเทศ รู้จักเลือกใช้ค้นหาสารสนเทศได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดทักษะการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นการเพิ่มปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความรู้ มีทักษะการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการใช้บริการให้แก่ผู้ใช้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการใช้บริการ เช่น นักศึกษารู้จักใช้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดและค้นพบสารสนเทศที่ต้องการได้ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ สามารถลดภาระงานของอาจารย์เนื่องจากนักศึกษาจะไปขอคำปรึกษากับบรรณารักษ์เกี่ยวกับบริการสารสนเทศ นอกจากนี้ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

ที่มีการติดต่อสื่อสารกันทำให้มีการปรับปรุงการให้บริการ และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมากยิ่งขึ้น (นาลีณ เทียมแก้ว, 2558: 2) รวมทั้งยังส่งผลให้การดำเนินงานของห้องสมุดเกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

จากปัญหาห้องสมุดที่พบในปัจจุบันดังที่กล่าวข้างต้น หากห้องสมุดจะแก้ปัญหาโดยเพิ่มปริมาณการเข้าใช้ห้องสมุดและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงให้ผู้ใช้สามารถใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการของห้องสมุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ใช้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของห้องสมุด กระตุ้น จูงใจให้ผู้ใช้อยากใช้บริการ และได้รับประโยชน์จากบริการต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดไว้ให้ ห้องสมุดจะต้องมีการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดโดยหาวิธีการหรือแนวทางร่วมกันทั้งระบบโดยเฉพาะคณะ สาขาที่มีนักศึกษาในสังกัด เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งบรรณารักษ์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ซึ่งความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริการของห้องสมุดและสนับสนุนการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการ ได้แก่ อาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 260 คน (มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2563: ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังของความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการ โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejci and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 43) ได้แก่ อาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 155 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ จำนวน 6 ท่าน กลุ่มที่ 3 กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม จำนวน 18 ท่าน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง

1.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง และแนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการสารสนเทศ และด้านการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา โดยแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ระยะเวลาที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 25 มกราคม ถึง 25 กุมภาพันธ์ 2564 ระยะเวลาที่ 2 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ในช่วงระหว่างวันที่ 18-24 พฤษภาคม 2564 และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ในวันจันทร์ที่ 31 พฤษภาคม 2564 เวลา 13.00-16.00 น. ห้องสมุดประชุมชั้น 4 อาคารบรรณราชชนครินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งการวิจัยออกเป็น ระยะเวลาที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 155 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระยะเวลาที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์

ในการส่งเสริมการให้บริการ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ คณบดี/รองคณบดี ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและบริการวิชาการ จำนวน 6 ท่าน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อาจารย์บรรณารักษ์ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ จำนวน 18 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ร่างแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการห้องสมุด พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก สามารถสรุปผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการห้องสมุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมแนะนำสั่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ เช่น Book fair ให้คณะทราบอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.85$) รองลงมา คือ อาจารย์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด และอาจารย์เสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บรรณารักษ์เป็นผู้จัดหาผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ห้องสมุด แบบฟอร์มเสนอแนะทรัพยากร สภาพที่คาดหวังแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการห้องสมุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมแนะนำสั่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ เช่น Book fair ให้คณะทราบอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ห้องสมุดควรดำเนินการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศด้วยความรวดเร็ว

ทันต่อการใช้งาน และทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดซื้อครอบคลุมกับความต้องการของอาจารย์

2. สภาพปัจจุบันแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านบริการสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าบรรณารักษ์ให้บริการด้วยความเต็มใจ และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เมื่ออาจารย์เกิดปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.04$) รองลงมา คือ ห้องสมุดจัดบริการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการทำวิจัยให้กับอาจารย์ และอาจารย์แนะนำให้นักศึกษาไปใช้บริการสารสนเทศในห้องสมุด สภาพที่คาดหวังแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดด้านบริการสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บรรณารักษ์ให้บริการด้วยความเต็มใจ และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เมื่ออาจารย์เกิดปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมา คือ แนะนำให้ยืมไปใช้บริการสารสนเทศในห้องสมุด และห้องสมุดได้รวบรวมบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับรายวิชาต่าง ๆ ที่อาจารย์สอนจัดส่งให้คณะ

3. สภาพปัจจุบันแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านการส่งเสริมการใช้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอาจารย์มอบหมายงานให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.93$) รองลงมา คือ ห้องสมุดประชาสัมพันธ์โปรแกรมกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สารสนเทศให้อาจารย์ทราบ เช่น การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ และอาจารย์ช่วยประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น สภาพที่คาดหวังแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านการส่งเสริมการใช้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอาจารย์มอบหมายงานให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ ห้องสมุดจัดทำคู่มือ สื่อการเรียนรู้แนะนำการใช้ห้องสมุด และการสืบค้นสารสนเทศ

ผ่านเว็บไซต์ และอาจารย์ส่งนักศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ กับบรรณารักษ์ อาจารย์แนะนำแหล่งสารสนเทศที่มีให้บริการในห้องสมุดให้กับนักศึกษา

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยการสนทนากลุ่ม ในวันจันทร์ ที่ 31 พฤษภาคม 2564 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องสมุดประชุมชั้น 4 อาคารบรรณราชนครินทร์ พบว่า

1. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีแนวทางดังนี้ 1) คณะควรมีผู้รับผิดชอบในการประเมินทรัพยากรสารสนเทศ 2) ห้องสมุดควรแจ้งผลการใช้งบประมาณในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้คณะทราบอย่างต่อเนื่อง 3) คณะแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเข้าร่วมการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศระหว่างคณะกับห้องสมุด 4) ควรมีการเปิดเวทีให้อาจารย์เสนอความต้องการด้านทรัพยากรสารสนเทศ หรือศึกษาความต้องการผู้ใช้บริการ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น โครงการห้องสมุดพบคณะ ห้องสมุดพบสาขา หรือประชาสัมพันธ์ช่องทางการแนะนำสั่งซื้อหนังสือให้อาจารย์ได้รับทราบอย่างทั่วถึง 5) ห้องสมุดควรรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นในลักษณะ Open Access และให้ง่ายต่อการเข้าถึง 6) ห้องสมุดควรมีการแปลงหนังสือเก่า หนังสือหายาก รูปภาพต่าง ๆ ที่สำคัญให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้บริการผู้ใช้อินเทอร์เน็ต และ 7) การแนะนำหนังสือใหม่หรือบริการใหม่ ๆ ของห้องสมุด ควรใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มผู้ใช้และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ใช้

2. ด้านบริการสารสนเทศ มีแนวทางดังนี้ 1) คณะจัดให้มีบุคลากรฝ่ายประสานงานระหว่างห้องสมุดคณะกับห้องสมุดกลาง 2) ห้องสมุดควรจัดหาแนวทางในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ห้องสมุดมีให้บริการให้สามารถใช้งานนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยรวมทั้งนักศึกษาได้ทราบวิธีการใช้งานระบบ VPN เพื่อการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ 3) ห้องสมุดจัดโครงการหรือบริการสารสนเทศเชิงรุกไปยังคณะเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เช่น โครงการห้องสมุดพบคณะ 4) การบริการเครื่องพิมพ์หรือถ่ายเอกสารที่สามารถ

ใช้บริการได้ด้วยตนเอง โดยมีระบบการคิดค่าบริการหักผ่านแอปพลิเคชัน หรือสแกน QR Code 5) ห้องสมุดควรมี Book Delivery บริการส่งถึงที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการที่ไม่มีเวลาเข้ามาใช้บริการที่ห้องสมุด 6) ควรมีบริการตอบคำถามออนไลน์ ถามตอบผ่านแชต 7) ห้องสมุดควรเพิ่มพื้นที่การให้บริการ Working space จัดโซนแต่ละชั้นให้ชัดเจน มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ครบครัน 8) ควรมีระบบยืม-คืนด้วยตนเอง 9) ควรมีระบบแจ้งเตือนผู้ใช้ผ่าน SMS หรือข้อความสั้น ๆ แจ้งวันครบกำหนดส่งหนังสือ แจ้งข่าวสาร แจ้งเตือนการจองห้องห้องประชุม และ 10) ห้องสมุดควรให้บริการจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่มแบบให้บริการตนเอง เช่น มุมขนม กาแฟ

3. ด้านการส่งเสริมการใช้บริการ มีแนวทางดังนี้ 1) อาจารย์เชิญบรรณารักษ์ หรือแนะนำให้นักศึกษามาขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ในการเขียนอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม หรือจัดอบรมการเขียนอ้างอิงให้กับนักศึกษา 2) อาจารย์ออกแบบวิธีการสอนที่มีกิจกรรมให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการสอนการรู้สารสนเทศ 3) ห้องสมุดควรหาวิธีการหรือแนวทางในการประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ทราบถึงบริการต่าง ๆ ผ่าน Social network 4) ห้องสมุดควรมีการสร้างจุดเด่น ประชาสัมพันธ์โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ผ่านระบบออนไลน์ หรือหน้าเว็บไซต์ 5) ห้องสมุดควรทำปฏิทินการทำกิจกรรม การอบรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน 6) ควรแจ้งสถิติการยืมหนังสือแต่ละคณะ รายงานผู้บริหารให้ทราบจะได้ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้ามาใช้บริการห้องสมุด 7) ห้องสมุดควรมีการเล่น TikTok เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ในประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่าห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมแนะนำสิ่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ เช่น Book fair ให้คณะทราบอย่างทั่วถึง อาจารย์มีส่วนร่วมในการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด และอาจารย์เสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บรรณารักษ์เป็นผู้จัดหาผ่านช่องทางต่าง ๆ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดมีการจัดโครงการสัปดาห์ห้องสมุด โดยมีกิจกรรม Book fair และมีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อเชิญชวนและประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์บุคลากร นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อ และเสนอแนะซื้อทรัพยากรเข้าห้องสมุด หากทรัพยากรที่ได้รับการจัดซื้อแล้ว ทางห้องสมุดจะแจ้งรายการไปยังคณะเพื่อให้ทราบผลทันที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลวดี ทัททะ (2555: 132; น้าลิน เทียมแก้ว, 2559: 75) ที่พบว่าอาจารย์มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่สนใจอย่างอิสระมากที่สุด ส่วนสภาพที่คาดหวังแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่าห้องสมุดประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมแนะนำสิ่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ เช่น Book fair ให้คณะทราบอย่างทั่วถึง ห้องสมุดดำเนินการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศด้วยความรวดเร็วทันต่อการใช้งาน และทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดซื้อครอบคลุมกับความต้องการของอาจารย์ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์ให้ความสนใจและมีความต้องการที่จะให้ห้องสมุดจัดกิจกรรม Book fair เป็นประจำทุกปีอย่างต่อเนื่องเพื่อที่อาจารย์จะได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดหรือมีโอกาสนำเสนอแนะหนังสือที่ตนสนใจผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพรเพ็ญ พรหมคุ้ม (2552: 86) ที่ได้ศึกษาความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันระหว่างห้องสมุด

ศูนย์การศึกษา กับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่พบว่าอาจารย์มีความต้องการด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลวดี ทัพพะ (2555: 137) ที่พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมของอาจารย์ด้านการคัดเลือกวิธีการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ คือการจัดกิจกรรมการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ควรจะเป็นการออกร้านจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศประจำปี และขณะเดียวกันห้องสมุดจะต้องดำเนินการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศด้วยความรวดเร็วทันต่อการใช้งาน

1.2 สภาพปัจจุบันแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านบริการสารสนเทศ พบว่าบรรณารักษ์ให้บริการด้วยความเต็มใจ และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เมื่ออาจารย์เกิดปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ ห้องสมุดจัดบริการสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการทำวิจัยให้กับอาจารย์ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วกับผู้ใช้บริการทุกช่องทาง เช่น โทรศัพท์ e-mail line Facebook ประกอบกับห้องสมุดได้จัดบริการสารสนเทศที่หลากหลาย เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้บริการทุกประเภท เช่น บริการยืม-คืน บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการอินเทอร์เน็ต บริการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา กลิ่นทอง (2549: 67) ที่พบว่า อาจารย์ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด และอาจารย์ใช้วิธีการสอนที่ ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าจากการใช้บริการห้องสมุด และยังคงสอดคล้องกับ Dacas (2004: 340) ที่ได้ศึกษาการร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในมหาวิทยาลัยมานิโตบา พบว่า อาจารย์มีความพึงพอใจต่อความร่วมมือจากบรรณารักษ์ในด้านการบริการสารสนเทศ และบรรณารักษ์มีความเต็มใจอย่างยิ่งในการทำงานร่วมกับอาจารย์ในการค้นคว้าสารสนเทศ ส่วนสภาพที่คาดหวังแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านบริการ

สารสนเทศ พบว่า บรรณารักษ์ให้บริการด้วยความเต็มใจ และให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เมื่ออาจารย์เกิดปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากอาจารย์เข้ามาใช้บริการห้องสมุดแล้วเกิดปัญหา หรือต้องการความช่วยเหลือสามารถติดต่อสอบถามบรรณารักษ์ที่เคาน์เตอร์ให้บริการได้ทันที และในการให้บริการทุกครั้งบรรณารักษ์จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถหลากหลาย สามารถตอบคำถามและให้คำแนะนำได้ตลอดเวลา มีจิตบริการ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร สอดคล้องกับน้ำลิน เทียมแก้ว (2559: 81) ที่พบว่าบรรณารักษ์ควรมีใจให้บริการ บริการด้วยความเต็มใจ เป็นมิตร และเท่าเทียมเสมอภาค และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภรชตรา แสนว (2554: 186) ที่พบว่าบรรณารักษ์หรือนักสารสนเทศที่ทำงานในห้องสมุดต้องมีความสามารถที่หลากหลาย สามารถรองรับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการและสังคมที่เปลี่ยนไป ปรับแนวคิดในการให้บริการใหม่ โดยทำหน้าที่และบทบาทให้สามารถเป็นที่พึ่งพิงของผู้ใช้บริการได้

1.3 สภาพปัจจุบันแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านการส่งเสริมการใช้บริการ พบว่า อาจารย์มอบหมายงานให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ห้องสมุดประชาสัมพันธ์โปรแกรมกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้อาจารย์ทราบ เช่น การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ และอาจารย์ช่วยประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นอาจเนื่องจากห้องสมุดเป็นแหล่งจัดเก็บ รวบรวม และเผยแพร่สารสนเทศทุกประเภท เพื่อบริการให้กับผู้ใช้ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัย ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับน้ำลิน เทียมแก้ว (2559: 82) ที่พบว่า การที่จะส่งเสริมการใช้บริการส่วนหนึ่งคืออาจารย์ต้องมอบหมายงานให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์สำหรับนักศึกษาบางส่วนที่ไม่เคยเข้าใช้บริการและสนับสนุนให้เกิดการใช้ห้องสมุดได้อย่างคุ้มค่า นอกจากนี้แล้วห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษยังมีปรัชญาด้านการบริการที่จะมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการบริการสารสนเทศต่าง ๆ ที่หลากหลายเน้นทั้งเชิงรุกและเชิงรับ รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาช่วยในการประชาสัมพันธ์บริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานให้สนองต่อความต้องการของผู้ใช้ให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เป็นที่พึงพิง และเกิดความพึงพอใจสูงสุดในการบริการ (กลุ่มงานวิทยบริการ, 2563: 3) ส่วนสภาพที่คาดหวังแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด ด้านการส่งเสริมการใช้บริการ พบว่าอาจารย์ควรมอบหมายงานให้นักศึกษาไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด และห้องสมุดควรจัดทำคู่มือสื่อการเรียนรู้แนะนำการใช้ห้องสมุด การสืบค้นสารสนเทศผ่านเว็บไซต์ รวมทั้งอาจารย์ควรส่งนักศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์กับบรรณารักษ์ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายครอบคลุมทุกสาขาวิชา และมีบรรณารักษ์คอยให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าและให้บริการอยู่ตลอดเวลา โดยอาจารย์มอบหมายงานให้นักศึกษาไปค้นคว้าที่ห้องสมุด นักศึกษาสามารถเข้าถึงทรัพยากรได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือสืบค้นข้อมูลผ่านฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีวิธีการสืบค้นที่แตกต่างกันไป หากนักศึกษาสืบค้นไม่ได้หรือสืบค้นไม่เป็นห้องสมุดก็จะมีคู่มือการสืบค้นสารสนเทศเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเว็บไซต์รวมทั้งคู่มือการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับคณางค์ เชษฐบุตร (2550: 72) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ พบว่าบรรณารักษ์ควรมีการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศบนเว็บเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ และยังสอดคล้องกับลำพึง บัวจันธรัฐ (2560: 53) ที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีการพัฒนาเว็บไซต์ของห้องสมุดให้มีความทันสมัย จัดทำคู่มือหรือแผ่นพับแนะนำห้องสมุด และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของห้องสมุดผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

2. แนวทางความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการห้องสมุด 1) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ คณะควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเข้าร่วมการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศระหว่างคณะกับห้องสมุด เช่น การเข้าร่วมประชุมการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ควรมีการเปิดเวทีให้อาจารย์เสนอความต้องการ

ด้านทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้ตรงกับความต้องการในการเรียนการสอน หรือศึกษา ความต้องการผู้ใช้บริการ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ช่องทางการแนะนำ สั่งซื้อหนังสือให้อาจารย์ได้รับทราบอย่างทั่วถึง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจ เป็นเพราะ ห้องสมุดเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการจัดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึง มีส่วนร่วมในการซื้อหนังสือหรือเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านเพจ เว็บไซต์ สื่อโซเชียลอื่น ๆ เพื่อให้การจัดบริการเป็นไปตามเจตนาและความต้องการของผู้ใช้เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับกุลวดี ทัพพะ (2555: 133) ที่พบว่าอาจารย์มีความต้องการคัดเลือกทรัพยากร สารสนเทศเข้าห้องสมุด เปิดโอกาสให้อาจารย์มีสิทธิเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศโดยให้อาจารย์ประจำสาขาวิชาเป็นผู้เลือกทรัพยากรสารสนเทศ และมีการออกร้านจำหน่ายทรัพยากร สารสนเทศประจำปี อีกประเด็นที่น่าสนใจคือห้องสมุดควรมีการแปลงหนังสือเก่า หนังสือ หายาก รูปภาพต่าง ๆ ที่สำคัญให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้บริการผู้ใช้ผ่านอินเทอร์เน็ต เพราะนอกจากจะทำให้ประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บแล้ว ยังเป็นการสงวนรักษาทรัพยากร ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลา โดยการจัดเก็บในรูปแบบไฟล์ดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัย ของลำพิ่ง บัวจันอัฐ (2559: 73) ที่พบว่า แนวโน้มของทรัพยากรสารสนเทศจะเน้น สารสนเทศที่อยู่ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ 2) ด้านบริการ สารสนเทศ ห้องสมุดควรจัดหาแนวทางในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ห้องสมุด มีให้บริการให้สามารถใช้งานนอกเครือข่ายมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และควรประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยรวมทั้งนักศึกษาได้ทราบวิธีการใช้งาน ระบบ VPN เพื่อการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ควรปรับปรุงระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ ทั้งที่ให้บริการภายในและภายนอก สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันห้องสมุด ต้องสามารถให้บริการผู้ใช้ได้โดยทันที ทันใจ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ระบบเครือข่าย ระบบอินเทอร์เน็ตต้องเสถียร มีประสิทธิภาพสูง จึงจะสามารถบริการได้ตรงตามความต้องการ ของผู้ใช้ได้มากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของลำพิ่ง บัวจันอัฐ (2562: 86) ที่พบว่า ห้องสมุดควรมีบริการระบบ VPN เพื่อความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งระบบให้บริการต่าง ๆ จากเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัยได้ ผู้ใช้สามารถเข้าถึง

เพื่อการค้นฐานข้อมูลต่าง ๆ ของห้องสมุด เปรียบเสมือนผู้ใช้กำลังนั่งค้นข้อมูลอยู่ในห้องสมุดแต่ใช้งานจากภายนอกมหาวิทยาลัย อยู่ที่ไหนก็สามารถค้นได้ ทุกที่ ทุกเวลา สะดวก สบาย โดยไม่ต้องเดินทางมาใช้บริการในห้องสมุด เสมือนหนึ่งมีห้องสมุดติดตามตนเองไปตลอดเวลา (พรพรรณ จันทร์แดง, 2557: 11) ห้องสมุดควรจัดโครงการหรือบริการสารสนเทศเชิงรุกไปยังคณะเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับลำพัง บัวจันธวัช (2560: 58) ที่พบว่า การบริการของห้องสมุดควรที่จะจัดบริการห้องสมุดพบคณะหรือกิจกรรมวิทยุสัจจะพบผู้ใช้บริการเพื่อพบปะพูดคุยปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากผู้ใช้อย่างตรง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการให้เกิดประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของน้ำลิน เทียมแก้ว (2559: 84) ที่พบว่าห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์บริการสารสนเทศให้อาจารย์ทราบอย่างสม่ำเสมอผ่านช่องทางต่าง ๆ และจัดบริการสารสนเทศเชิงรุกไปยังคณะ ควรเพิ่มพื้นที่การให้บริการ working space มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ครบครัน และควรให้บริการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งสารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่และการให้บริการโดยจัดเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ซึ่งมีการออกแบบสถานที่ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศของพื้นที่การเรียนรู้เหล่านั้นในด้านกายภาพ การออกแบบตกแต่งภายใน สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับผู้ใช้บริการยุคดิจิทัลที่ต้องมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน จึงจะสามารถตอบโจทย์ผู้ใช้บริการในยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี (รุจโรจน์ แก้วอุไร และชโรชินี ชัยมินทร์, 2562: 366) สอดคล้องกับงานวิจัยของลำพัง บัวจันธวัช (2560: 59) ที่ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดควรจัดสถานที่ให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงได้ง่าย จัดพื้นที่นั่งอ่านให้เพียงพอ และตอบสนองต่อการใช้บริการในปัจจุบัน สร้างสภาพแวดล้อมให้เย็นสบาย มีมุมกิน ดื่มได้ มีปลั๊กไฟบริการผู้ใช้มี Wi-Fi บริการทั่วถึง ยังสอดคล้องกับรุจโรจน์ แก้วอุไร และชโรชินี ชัยมินทร์ (2562: 366) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่และการให้บริการโดยจัดเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ใน 4 ลักษณะ คือ พื้นที่การเรียนรู้ พื้นที่

สร้างแรงบันดาลใจ พื้นที่พบปะ และพื้นที่แสดงออก ห้องสมุดต้องจัดให้มีพื้นที่การเรียนรู้ไว้ให้บริการซึ่งจะต้องมีการออกแบบสถานที่ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศของพื้นที่การเรียนรู้เหล่านั้นในด้านกายภาพ การออกแบบตกแต่งภายใน สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับผู้ใช้บริการยุคดิจิทัล และ 3) ด้านการส่งเสริมการใช้บริการ อาจารย์เชิญบรรณารักษ์หรือแนะนำให้นักศึกษามาขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ในการเขียนอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม หรือจัดอบรมการเขียนอ้างอิงให้กับนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษามีปัญหาในการเขียนอ้างอิง และใช้สารสนเทศของห้องสมุดไม่เป็น อาจารย์ออกแบบวิธีการสอนที่มีกิจกรรมให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการสอนการรู้สารสนเทศ เช่นวิธีการสืบค้นสารสนเทศในรายวิชาที่สอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะบรรณารักษ์ในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านสารสนเทศทั้งด้านการจัดหา การจัดเก็บ การจัดระบบ การจัดการเข้าถึง การประเมินสารสนเทศ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นผู้อยู่ท่ามกลางสารสนเทศ ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญในการที่จะช่วยส่งเสริมการใช้บริการ หรือจะเป็นผู้สอนและผู้ร่วมสอนการรู้สารสนเทศที่มีการสอนเป็นรายวิชา และการสอนร่วมกับอาจารย์ในการสอนที่บูรณาการไปในรายวิชาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้บริการให้กับผู้ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การปฐมนิเทศ การนำชม การตอบคำถาม การฝึกอบรม การอ้างอิง การเขียนบรรณานุกรม ฯลฯ (รังสรรค์ สุกันทา, 2543: 18; สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์, 2548: 31 และจันทร์ฉาย วีระชาติ, 2553: ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับน้ำลินเทียมแก้ว (2559: 83) ที่ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ควรออกแบบการสอนโดยให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วม และเชิญบรรณารักษ์ไปแนะนำวิธีการเขียนอ้างอิงบรรณานุกรมและการฝึกอบรมการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ นอกจากนี้ฐิติมา กลิ่นทอง (2549: 66) ยังพบอีกว่า คณะควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ห้องสมุด อาจารย์ก็ควรใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และยังสอดคล้องกับ คณางค์ เชษฐบุตร, (2550: 73) ที่พบว่านักศึกษาต้องการให้บรรณารักษ์มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับมาก ได้แก่ วิธีการเข้าถึงสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ การรวบรวมรายการอ้างอิง และการเขียนอ้างอิง ห้องสมุดควรหาวิธีการหรือแนวทาง

ในการประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ทราบถึงบริการต่าง ๆ ผ่าน social network สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการประชาสัมพันธ์จะช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับนโยบาย การดำเนินงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด รวมถึงสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับลำพึง บัวจันอัฐ (2559: 74) ที่พบว่าห้องสมุดควรดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดเชิงรุกโดยการเพิ่มช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้กว้างไกล และทั่วถึงมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การเผยแพร่กิจกรรมของห้องสมุดผ่านเว็บไซต์ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กำหนดนโยบายความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการให้มีความชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษรต่อมหาวิทยาลัย รวมทั้งกำหนดแนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ มีการกำกับ ติดตาม สรุปผล และรายงานผล

1.2 กำหนดรูปแบบในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้บริการให้กับอาจารย์อย่างต่อเนื่อง โดยประชาสัมพันธ์สู่ตัวบุคคล และสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการเพื่อนำผลการสำรวจมาระดมสมองระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา

1.3 กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศโดยการยกย่องชมเชยแก่คณะ/อาจารย์ที่ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศห้องสมุด พร้อมประกาศให้สาธารณชนได้ทราบโดยทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติ

2.2 ศึกษาปัจจัยหรือผลกระทบที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศ

2.3 ศึกษาสมรรถนะของบรรณารักษ์ห้องสมุดในการพัฒนาแนวทางการร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการ

เอกสารอ้างอิง

กุลวดี ทัพพะ. (2555). การพัฒนารูปแบบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

คนางค์ เชษฐบุตร. (2550). ความคาดหวังของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นต่อบทบาทของบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ. [การศึกษาอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จันทร์ฉาย วีระชาติ. (2553, 6 ธันวาคม). การรู้สารสนเทศ.

<http://www.gotoknow.org/blogs>

ฐิตีมา กลิ่นทอง. (2549). ความร่วมมือระหว่างอาจารย์กับบรรณารักษ์ในการบริการห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

น้ำลิน เทียมแก้ว. (2558). แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการให้บริการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

ประภาวดี เชียงคง. (2552). การส่งเสริมการใช้ห้องสมุดสำหรับนักศึกษาของห้องสมุดมหาวิทยาลัย. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พรเพ็ญ พรหมคุ้ม. (2552). ความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันระหว่าง
ห้องสมุดศูนย์การศึกษา กับสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. (2563, 7 ธันวาคม). ข้อมูลบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ศรีสะเกษ. <http://www.staff.sskru.ac.th/newhrm/images>
- รังสรรค์ สุกันทา. (2543). การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) : ชีตความสามารถ
ที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารครุศาสตร์, 28(3), 17-24.
- รุจโรจน์ แก้วอุไร และชโรชนี ชัยมินทร์. (2562). พื้นที่การเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
ยุคดิจิทัลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร, 21(4), 366-378.
- ลำพึง บัวจันธวัช. (2563). แนวทางส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ราชภัฏศรีสะเกษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- _____. (2562). แนวทางการพัฒนาห้องสมุดที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ศรีสะเกษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- _____. (2560). การจัดบริการสารสนเทศเชิงรุกของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- _____. (2559). ความคาดหวังของบุคลากรสายวิชาการต่อคุณภาพบริการของ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ศุภรชตรา แสนนา. (2552). แนวทางการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาไปสู่องค์กร
คุณภาพ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สันทนา กุศลรัตน์. (2556). แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และ
บรรณารักษ์ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์].
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพรรณ ส่องแสงจันทร์. (2548). การรู้สารสนเทศ : ความเข้าใจเพื่อการสอน.
วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 27(2), 21-35.
- Ducas, A. M. & Nicole, M. O. (2004). Toward a New Venture: Building
Partnerships with Faculty. *College & Research Libraries*, 65(4),
334-348.
- Reitz, J. M. (2004). *Dictionary for Library and Information Science*. Libraries
Unlimited.

Author

Mrs. Lampeung Boujanaut
Academic Resources and Information Technology
Sisaket Rajabhat University
319 Thai Pantha Rd., Pho Sub-district, Mueang District,
Sisaket Province 33000
Tel: 089-7205131 Email: lampeung.b@sskru.ac.th